Linja-autoasema ja konserttitalo suurimmat talorakennuskohteet

Linja-autoasema lienee suurin kohde yleistä kunnallishallintoa palvelevasta talorakennustoiminnasta suunnittelukautena. Konsertti- ja kongressitalo on ohjelmoitu vuosille 1968—70. Varatun määrärahan suuruus on 28,7 milj. markkaa. Linja-autoaseman rakentaminen on suunniteltu aloitettavaksi vuonna 1969. Kohteen suunnitelmakauden kustannuksiksi on arvioitu 64,9 milj. markkaa.

Uuden veroviraston toimitalon rakentaminen aloitetaan vuonna 1977 ja poliisitalon rakentaminen v. 1968.

Kaupungintalon korttelin n:o 30 saneerauksen ensimmäinen vaihe saataneen valmiiksi vuonna 1969. Tätä varten on suunnitelmassa varattu 6,1 mmk. Kaupungintalon korttelin jälkimmäinen eli II-vaihe, korttelin pohjoisosa, saneerataan vuosina 1970—1972, mitä varten on varattu yhteensä 11,2 mmk. Rahatoimiston korttelin saneeraus on ajoitettu suunnitelmassa vuosille 1968—1972 ja tämän kustannuksiksi on arvioitu 17 mmk.

Lauttasatama tärkein

Satamalaitoksen investoinneista merkittävin rakennuskohde on lauttasatama. Sen sijoituskysymystä ei tosin vielä ole ratkaistu. Vaihtoehtoina ovat Sompasaari ja Länsisatama.

Satamalaitos ja lautakunnat ovat puoltaneet autolautta- ja kontainerisataman rakentamista Sompasaareen. Satamakomitea on 2. 5. 1967 jättämässään mietinnössä sen sijaan esittänyt lauttasataman sijoituspaikaksi Länsisatamaa.

Suunnitelmat edellyttävät ensimmäisessä vaiheessa kahden autolauttapaikan ja junalautan terminaalin rakentamista. Taloussuunnitelmassa on lauttasataman rakentamista varten varattu määrärahoja vuosiksi 1968—1977 kaikkiaan 18,7 mmk.

Satamalaitoksen muista investoinneista on mainittava Länsisataman talletusvarasto, jota varten on määrärahoja varattu vuosille 1968—1970. Länsisataman vapaavaraston palvelumahdollisuuksien lisäämiseksi laajennetaan vapaavarastoaluetta vv. 1970—1971.

Satamalaitoksen huolehdittavana on myös mm. katujen, rautateiden ja aallonmurtajien rakentaminen Herttoniemen teollisuusalueille, Kyläsaaren teollisuus- ja varastoalueille, Lauttasaaren telakka- ja pienteollisuusalueelle sekä Merisatamaan.

Poliisitalo

Poliisilaitoksen pääomamenojen osalta on suunnitelmassa investointikohteena keskuspoliisitalo, Kruununhaan ja Eiran vartiopiirien yhteinen talo sekä Herttoniemen poliisitalo.

Keskusrikospoliisitalon osalta todetaan rakennuksen arvioiduksi tilavuudeksi 70 000 m³ ja alustavaksi kustannusarvioksi 15 mmk. Keskuspoliisitalon huoneohjelma kuitenkin on vielä tarkistuksen alaisena, joten arviolukuja ei voida tässä vaiheessa tarkistaa.

Kruununhaan ja Eiran vartiopiirin yhteisen talon hyötyneliömetrimääräksi arvioidaan 1 500 m², joten kuutiotilavuus on noin 8 000 m³ ja alustava kustannusarvio 1,8 mmk. Herttoniemen poliisitalo puolestaan on n. 3 000 m² ja alustava kustannusarvio 0,7 mmk.

Poliisilaitoksen henkilökunta kasvaa vuosittain 30—40 toimenhaltijalla. Tämän lisäksi on vuonna 1968 arvioitu tarvittavan yli 100 tointa lisää lyhentyvän työajan johdosta. Vuonna 1971 on otettu huomioon uuden keskuspoliisitalon valmistumisen yhteydessä suoritettavat, esim. puhelinkeskustelusta, poliisiradiosta ja telexistä aiheutuvat kertamenot.

Yksi palovartioasema

Palovartioasemien luku lisääntyy yhdellä. Kaksi nykyistä vartioasemaa on rakennettava uudelleen ja näistä muodostuu paloasemia piirijaon muuttuessa. Pääpaloaseman saneeraus puolestaan siirrettäisiin palolautakunnan esityksestä poiketen suoritettavaksi vasta vuosina 1971—1972.

Näiden saneeraustöiden yhteydessä suoritetaan eräitä keskityksi, mm. hälytyskeskukset keskitetään yhdelle paloasemalle. Kalustokorjaamo tulee samoin siirtymään nykyisistä tiloista ja sille rakennetaan oma erillinen korjaamorakennus, koska vapaita sisätiloja ei ole.

Suvilahteen voima-asema

Sähkölaitoksen pääomamenot ovat keskimäärin 49 mmk vuodessa. Voima-asemat ovat, kuten nykyisinkin, sähkölaitoksen suurin investointikohde. Niiden osuus suunnitelmakautena on 38 pros. kaikista investoinneista. Muut sijoitusmenot jakautuvat siten, että sähköverkkojen osuus on 20 pros. kokonaisinvestoinneista, kaukolämmityksen 18 pros., sähköasemien ja kaukokäytön 8 pros., ulkovalaistuksen 6 pros. ja muiden 10 pros.

Voima-asemien rakennusohjelmasta mainittakoon mm. Suvilahden uusi voima-asema, joka on suunniteltu rakennettavaksi kaasulaitoksen vapautuvalle alueelle kantakaupungin kaukolämpöjärjestelmän pääsyöttöpisteeksi.

Laitos rakennetaan kahdessa vaiheessa siten, että ensimmäinen koneisto valmistuu vuonna 1974 ja toinen vuonna 1977.

Päijänne-suunnitelma

Vesilaitoksen päämääränä on vedenhankinnassa pyrkiä toteuttamaan sellainen vedenhankintajärjestelmä, joka takaa raakaveden riittävän saannin ja hyvän laadun kaikissa olosuhteissa. Tässä mielessä on tarkoitus tutkia ns. vedenhankinnan kauko-ohjelmaan kuuluvan veden johtamista Päijänteestä.

Kauko-ohjelman mukaisen Päijänne-suunnitelman toteuttaminen on aloitettava jo heti 1970-luvun alussa, jotta laaja hanke kokonaisuudessaan ehdittäisiin saada valmiiksi vuoteen 1980 mennessä.

Puhdistuslaitosten suunnittelu ja rakentaminen jatkuvat koko suunnitelmakauden. Vanhan kaupungin peruskorjauksen jo vuonna 1966 aloitettuun II-rakennusvaiheeseen liittyvä laitosten laajennus saadaan käyttöön vuoden 1970 alkuun mennessä. Pitkäkosken III-rakennusvaiheen ensimmäinen osa alkaa vuonna 1971 ja saataneen käyttöön vuonna 1974.

Öljynkaasutuslaitos

Kaasulaitoksen tärkein investointi suunnitelmakautena on öljynkaasutuslaitoksen rakentaminen. Päätös tuotannon muutoksesta tehtäneen vuoden 1968 aikana ja sen aiheuttamat investointikustannukset 4,7 mmk on jaettu suunnitelmassa vuosille 1969—1971 pääosan tarpeesta keskittyessä vuodelle 1969. Kaasulaitoksen muut investoinnit ovat varsin vähäisiä.

60 bussia vuodessa

Liikennelaitoksen matkustajamäärä kasvaa suunnitelmakautena 139,8 miljoonasta 142,2 miljoonaan. Uusia linja-autoja hankitaan vuosittain 50—60 kappaletta.

Liikennelaitoksen hallinnassa on eri-ikäisiä varikko- ja asuinrakennuskiinteistöjä tällä hetkellä yhteensä n. 750 000 m². Peruskorjauksiin varattu määräraha käytetään kiinteistöjen ulko- ja sisäpuolisiin korjauksiin sekä välttämättömiin muutostöihin.

Erikoisena lisänä on mainittava asuinrakennus Töölönkatu 49, joka on jo yli 40 vuotta vanha ja jonka perusteellinen suurkorjaus on tarkoitus suorittaa vuosina 1968—1971.

Suunnitelmassa vuosina 1972—1974 rakennettavaksi aiottu 8-kerroksinen virastotalo helpottaa ratkaisevalla tavalla laitoksen sisäistä toimintaa. Sen yhteyteen sijoitetaan myös neljän alueläkärin vastaanotto- ja röntgentutkimustilat, liikennelaitoksen poliklinikka ja palloiluhalli.

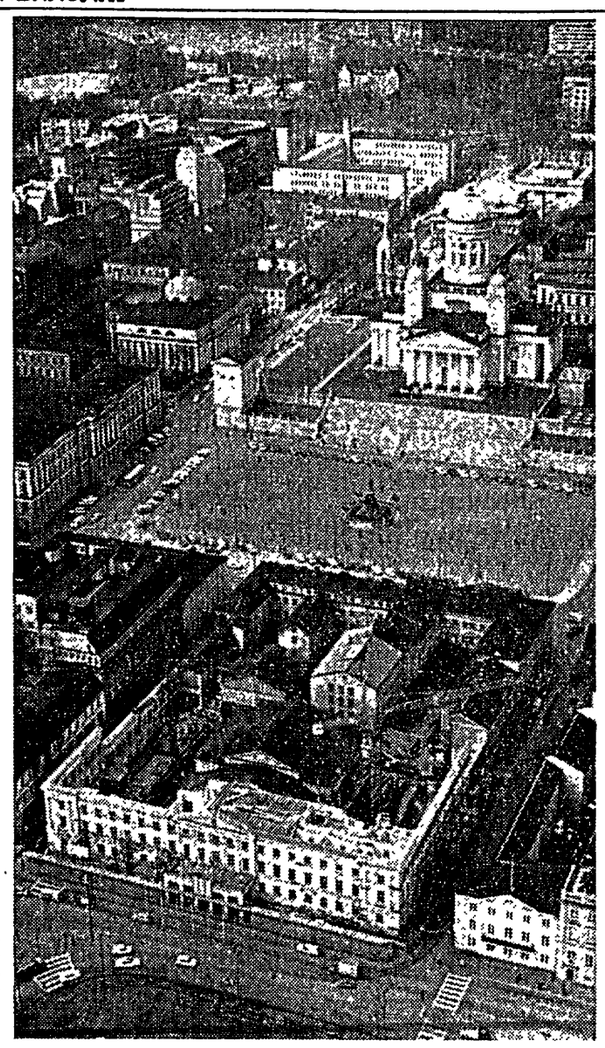

Helsingin kaupungintalon käynnissä olevat saneeraustyöt jatkuvat edelleen ja sisältyvät kymmenvuotissuunnitelmaan.

Kolme maauimalaa ja urheilupuistoja

Urheilu- ja ulkoiluviraston suunnitelmiin kuului kuuden maauimalan ja kuuden pienen urheilupuiston rakentaminen sekä pikaluistelulle ja jääpalloilulle soveltuvan tekojääradan rakentaminen. Näistä kohteista annetulla 8,5 mmk:n määrärahalla voidaan rakentaa 2—3 maauimalaa.

Pienistä urheilupuistoista voltaneen suunnitelmakauden aikana toteuttaa urheilupuiston rakentaminen Laajasaloon, jolta alueelta urheilulaitokset puuttuvat lähes täysin. Seuraavina olisivat vuorossa Oulunkylän ja Tapanilan urheilupuistot.

Urheilu- ja ulkoilutoimen suunnitelmassa on keskeinen asema suurten urheilupuistojen rakentamisessa. Pirkkolan urheilupuisto valmistuu vuonna 1968 ja Myllypuron ja Talin urheilupuistoja rakennetaan rinnakkain. Talin aluetta ei saada kokonaan kuntoon vielä tämän suunnittelukauden aikana, sillä määrärahaa on pyydettyä vähemmän.

Metroon varattu 475 milj. mk

Metroa varten on taloussuunnitelmassa varattu kaudeksi 1968—77 kaikkiaan 475 miljoonaa markkaa. Lopullista päätöstä metron rakentamisesta Helsinkiin ei kuitenkaan vielä ole olemassa.

Metronsuunnittelutoimikunta ei ole vielä saanut valmiiksi valtuustolle tehtävää esitystä Hakaniemen —Puotinharjun metrosta eikä jatko-ohjelmasta.

Parhaillaan tekeillä oleva ja kuluvan vuoden puolella sopimuksen mukaan valmistuva Helsingin kaupunkiseudun kokonaisliikennetutkimus antaa perustietoja metro-ohjelman tarkistamisen pohjaksi. Lisäksi metron rakentamisesta ei ole olemassa lopullista päätöstä. Tästä syystä ei asiaa ole voitu taloussuunnitelman yhteydessä tutkia kovinkaan perusteellisesti.

Suunnitelmassa on metron rakentamiseen varattu rahaa siinä määrin kuin se muiden tehtävien ja tavoitteiksi otettujen veroäyrin hinnan ja lainamäärän puitteissa on ollut mahdollista.

Valtion ja Helsingin naapurikuntien osallistumisesta metron rakentamistyön rahoittamiseen ei vielä ole neuvoteltu.

Toisaalta ei ohjelmaan ole otettu Ruoholahdesta Lauttasaaren kautta Espoon kauppalan rajalle suunniteltua metroa, vaikka se tarvittaneen samoihin aikoihin kuin Ruoholahden—Pitäjänmäen rata. Ensiksi mainittua rataa ei liene syytä rakentaa ilman Espoon kauppalan osallistumista.

Pasilan pääkirjaston rakentaminen alkuun

Pasilan rakentaminen alkaa suunnittelukauden aikana, sillä uutta pääkirjastoa varten on ehdotettu määrärahaa vuosiksi 1967—77. Ensimmäiseksi valmistuu kuitenkin Töölön sivukirjasto ja seuraavaksi Puotinharjun sivukirjasto, joka palvelee lähinnä itäisten alueiden keskuskirjastona.

Pasilan pääkirjastoa varten, joka rakennettaneen Pasilaan, on varattu 8 mmk. Kun nykyiset suunnitelmat saadaan valmiiksi, jakautuvat tärkeimmät kirjastopisteet tasasuhtaisesti Töölönlahden ympärille siten, että etelässä olisi nykyinen pääkirjastorakennus, idässä *Kallion sivukirjasto*, *lännessä* Töölön sivukirjasto ja pohjoisessa uusi pääkirjasto. Kirjastotoiminta perustuisi tällöin neljään keskikaupungin kirjastorakennukseen.

Kaupunginmuseon taloussuunnitelmassa on varattu määrärahat Hakasalmen huvilan välttämättömään lähelsyyteen rakennettavaa, museoteknilliset vaatimukset täyttävää lisärakennusta varten vuosiksi 1973—1974. Lisäksi on varattu määrärahat Tuomarinkylän museon laajentamista varten käsittämään Tuomarinkylän kartanon koko päärakennus ja kaksi sitä lähinnä olevaa sivurakennusta vuosiksi 1968—1970.

Nuorisotyölautakunnan toimintasuunnitelmaan kuuluu kerho- ym. toimintatilojen hankkiminen eri kaupunginosista, edellytysten luominen erikoistoimintoihin, kuten moottorinuorison, musiikkinuorison ym. ryhmien erikoistarpeisiin sekä järjestöjen toimintamahdollisuuksien parantamista siten, että ne voisivat saada kaupungin tukea erityistyövoiman palkkaamiseen. Nuorisotyön investointeihin on voitu taloussuunnitelmakautena varata määrärahoja 10 mmk.

Katuja rakennetaan 435 hehtaaria Pasilan risteysväylät muotoutuvat

Helsingissä on rakentamattomia katuja vielä noin 540 hehtaaria, mistä suunnitelmakautena on tarkoitus rakentaa kahdeksankymmentä prosenttia eli 435 hehtaaria. Paitsi asuntokatuja, sisältyy tähän myös asuntoalueiden kokoojakatuja. Katurakennustyöhön tarvitaan suunnittelukautena 197 milj. markkaa. Eniten rakentamattomia katuja on Vartiokylässä, Suutarilassa ja Malmilla.

Liikenneväylien rakentamiseen on yleisten töiden lautakunta esittänyt 616 milj. markkaa, mutta määrä on taloussuunnitelmassa supistettu 399 miljoonaan markkaan.

Viemärit valmiiksi vuoteen 1977 mennessä

Keskustan asemakaavan toteuttamiseen liittyvältä osalta ohjelmaan on otettu Pasilasta keskustaan johtavan keskusväylän ensimmäinen rakennusvaihe, keskustan kehätieväylä Hakaniemen sillalta Kampin alueen kautta Ruoholahteen ja Merisatamaan sekä linja-autoasemaan liittyviä katuja. Ohjelmassa on mainittu Mannerheimintien parantamiseen kuuluvia katutöitä, mutta ei mahdollisesti parannettavaa raitiotietä. Muina suurina töinä mainittakoon monissa vaiheissa tehtävä itäisen suunnan liikenneväylien parantaminen ja kehätieväylän rakentaminen.

Sisääntuloteiden arvioidun rakennusohjelman mukaan aloitetaan Pasilan risteysväylän rakentaminen v. 1972. Pasilan sisääntuloteistä on Nurmijärventien kustannukset 65 mmk ja Lahdentien 40 mmk. Tähän liittyy lisäksi Turuntie ja itse Pasilan liittymä, joiden kustannuksia ei ole eritelty.

Viikin ja Tattariharjun välisen (Lahden tie) osuuden kustannukset eivät myöskään ole selvät. Raholtukset tulevat jaettaviksi valtion ja kaupungin kesken.

Sisääntuloväylien yhteiset kustannukset arvioidaan yhteensä 240 milj. markaksi.

Viemärit valmiiksi vuoteen 1977 mennessä

Esikaupunkien viemäreistä rakennetaan pääosa valmiiksi vuoteen 1977 mennessä. Suunnitelmakauden rakennusohjelmaan on tehty 18,8 milj. markan supistus, joka koskee vuosia 1968, 1973 ja 1974. Asuntoalueiden viemärien lisäksi on tarkoitus parantaa kaupungin kokoojaviemäriverkkoa ja rakentaa joitakin uusia pumppaamoja.

Jäteveden puhdistusta ja poistojärjestelyä varten lautakunnan esittämää 122,5 mmk:n määrärahaa on jouduttu supistamaan 17,3 mmk:lla. Supistus on kohdistunut vuosiin 1968, 1973 ja 1974. Lautakunnan esityksen mukaan on jäteveden puhdistusohjelma laadittu siten, että puhdistamojen nykyinen rakennusvaihe saataisiin valmiiksi vuonna 1970, minkä jälkeen olisi vielä suoritettava Viikin ja Herttoniemen laitosten laajennukset.

Ohjelmaan on lisäksi otettu lietteen käsittelyn kehittely, joka edellyttää lietteen kuivatuksen parantamista ja lietteen käsittelyn ainakin osittaista keskittämistä. Ohjelmaan on nyt otettu myös puhdistetun jäteveden purkutunnelijärjestelmä, vaikkakaan sen rakentamisesta ei ole vielä tehty päätöstä. Jäteveden puhdistamojen käyttöä ja hoitoa suunniteltaessa on lähtökohtana pidetty vuosittain puhdistettavaa vesimäärää. Alkuvuosina ei puhdistamojen kapasiteetti ole riittävä, joten osa tarpeesta jää tyydyttämättä.

Edellinen taloussuunnitelma:

Käyttötalous kasvoi arvioitua enemmän

Ensimmäisestä vuosiksi 1966—1975 laaditusta taloussuunnitelmasta saadut kokemukset katsoo taloussuunnittelutoimikunta myönteisiksi, ja suunnitelmaa on voitu kokonaisuutena tarkastellen noudattaa melko hyvin. Käyttötalous on kuitenkin kasvanut kaavailtua voimakkaammin. Pääomamenot ovat vastaavasti jääneet suunnitelusta jälkeen.

Varsinaisten menojen osalta olivat suurimmat poikkeamat ylöspäin, ts. vuoden 1967 talousarvio oli suurempi kuin taloussuunnitelma sairaanhoidon, kiinteistötoimen, kaupunkisuunnittelun, sivistystoimen ja yleisen kunnallishallinnon aloilla. Suurimmat poikkeamat alaspäin, eli talousarvio oli pienempi kuin taloussuunnitelma, olivat terveydenhoidon, liikelaitosten ja oikeudenhoidon hallinnonaloilla.

Pääomamenojen kohdalla talousarvio oli urheilulaitoksien (41 prosenttia), katujen (26 prosenttia) ja kuoletusten (26 prosenttia) suurempi kuin taloussuunnitelma. Vastaavasti vuoden 1967 talousarviossa oli taloussuunnitelmaan verattuna supistettu väestönsuojiin merkittyä määrärahaa lähes 50 prosenttia, talorakennustoiminnan määrärahaa 29 prosenttia, satamalaitoksen määrärahoja 16 prosenttia ja vesilaitoksen määrärahoja 9,5 prosenttia.

Asemakaavoitustyö saadaan valmiiksi

Helsingin nykyisen alueen asemakaavoitustyö saadaan valmiiksi tämän suunnitelmakauden aikana. Päätehtävänä on keskusta-alueen asemakaavan uudistaminen sekä Pasilan keskustan kaavoitus.

Yleiskaavaosaston toiminnassa suunnittelutyön perusteena oleva tutkimustyö vaatii yhä suuremman osuuden osaston työpanoksesta. Kaupungin toimintakentän päämäärähakuisen hahmottelun aikaansaaminen tulee viraston sisäisessä työnjaossa lähinnä yleiskaavaosaston tehtäväksi.

Liikennesuunnitteluosaston tehtäväkentässä muodostuu tärkeämmäksi lyhyen ja keskipitkän tähtäyksen liikennesuunnittelu. Tekniikan kehittyessä myös liikenteen ohjauslaitteet vaativat osakseen lisääntyvää huomiota.

Erään uuden toimintamuodon aloittamista suunnitelmakautena saattaa merkitä vielä hyväksymättä oleva ehdotus pysäköintivirhemaksulaiksi.

Isänmaattomia on autettava

Arabi- . . .

(Jatk. siv. 6)

puvainen etsimään jotakin ratkaisua, joka olisi parempi kuin yhden tai useamman sukupolven elämä ja kuolema leireillä.

Kun keskustellaan avun tarpeesta ja pyritään tekemään eroa kohteiden välillä, asetetaan helposti kriterioksi se, miten nopeasti ja tehokkaasti varat voivat tulla käytetyiksi pakolaisten aseman parantamiseksi lopullisesti siten, että pakolaisuus päättyy. Se on tietysti erittäin mielekäs peruste.

Toisaalta tuntuu kohtuuttomalta se, että pakolaista ei sopisi auttaa ongelmaa ainakin osittain ratkaisevalla tavalla — kuten koulutuksella ja lähinnä työn saantiin vältämättömällä ammattikoulutuksella — tai jokaisen ihmisen kannalta välttämättömiin tarpeisiin kuuluvalla tavalla — kuten terveyden- ja sairaanhoidon sekä lasten huollon edistäminen — vain siksi, että hän on ollut pakolaisena liian kauan ja että hänen ongelmastaan on tullut eräs maailman politiikan kipeitä kiistakysymyksiä. Jokainen pakolaisongelma on lähtökohdaltaan poliittinen. Muuten ei pakolaisia olisikaan.

He joutuvat lähtemään maastaan sodan tai ainakin itse kokemansa poliittisen painostuksen vuoksi. Heistä ei riipu, miten kauan ongelma jatkuu. He ovat ihmisiä, joiden on tyydyttävä kohtaloonsa, ellei se muiden toimesta paremmaksi muutu, silloin kun heiltä itseltään puuttuvat siihen edellytykset.

Uudet pakolaiset

Kesäkuun kuusipäiväinen sota kesti Jordanian kohdalla vain alun toista vuorokautta. Siitä huolimatta se mullisti tilanteen sekä Jordanian että nimenomaan pakolaisten kohdalta täydellisesti. Puolessatoista vuorokaudessa väheni Jordanian hallussa ollut maa-alue ratkaisevasti, kun koko Jordanvirran länsiosa joutui vieraan vallaan. Maa-alueen suuruus ei kuitenkaan ollut mitenkään verrattavissa koko taloudellisen menetyksen määrään ja elinkeinoelämässä tapahtuneeseen valtavaan romahdukseen.

Tämä käy ymmärrettäväksi, kun otetaan huomioon, että juuri menetetyltä alueelta oli saatu suurin osa koko maan sadosta, 65 % vihanneksista, 60 % hedelmistä, 80 % oliiveista ja 30 % viljasta. Menetetyllä alueella sijaitsi 48 % maan teollisuudesta, lähinnä pienteollisuutta. Ennenkaikkea menetetyllä alueella sijaitsi Jerusalem, joka toi maahan matkailijoita kaikkialta maailmasta esim. viime vuonna yli 600.000 henkeä.

Jos ennakkoluulottomasti suhtaudumme kysymykseen siitä, mitä tällainen taloudellinen menetys merkitsee mille maalle tahansa, voimme ymmärtää, mikä on sen mahdollisuus pakolaistensa auttamiseen tämän uuden leikkauksen jälkeen. Kun muistamme, että on kysymyksessä kehitysmaa, voi puhua todellisesta katastrofista, maan saattamisesta suorastaan elinkelvottomaksi entistäkin väestöään elättämään, saati sitten sinne pyrkiviä satoja tuhansia pakolaisia.

Jordanian osaksi tuli jälleen uusien pakolaisten vastaanotto. Kesäkuun sodan yhteydessä ja sen jälkeen muutti maahan 174.000 pakolaista syyskuun alkuun mennessä. Osa heistä majoittui sukulaisten luo tai tuli jotenkin toimeen ainakin toistaiseksi omin neuvoin. Suuri osa tuli pakolaisleireiltä ilman mahdollisuutta sijoittua muualle kuin hätäapuna tarjottuihin tiloihin, aluksi taivasalle, sitten kouluihin, n. 50 henkeä luokkahuonetta kohden, ja telttoihin, joita ripeästi toimivat avustusjärjestöt ja pakolaisia auttamaan valmiit valtiot kiitettävän nopeasti toimittivat.

Lehdistö on sisältänyt paljon uutisia pakolaisista, jotka palaavat takaisin kotiseuduilleen. Niin toivoi suurin osa näistä pakolaisista saavansa tehdä. Suurin osa heistä täytti anomuskaavakkeen, 18.000 heistä hyväksyttiin palaamaan ja vain 14.000 ehti palata sen kahden viikon kuluessa 17—31.8. joka oli määräajaksi asetettu. Niiden 4.000 kohdalta, jotka eivät ehtineet kahden viikon kuluessa muuttaa, on aikaa jatkettu, ei muiden. Hyväksyttyjen joukossa sa muuttaa, on aikaa jatkettu, ei kä ainoatakaan niistä, jotka olivat asuneet pakolaisleireissä.

Jordanian hallitus, Iranin Punaista Ristiä vastaava järjestö ja UNRWA ovat huoltaneet niitä kymmentä leiriä, jotka on uusia pakolaisia varten perustettu. Syyskuun alusta siirtyivät kaikki leirit UNRWAn hoidettaviksi ja koulut oli tyhjennettävä jotta niiden toiminta pääsi alkamaan. UNRWAn leireillä Jordanin laaksossa oli syyskuun alussa 57.000 uutta pakolaista. Mutta määrä kasvaa, sillä pakolaisia tulee jatkuvasti Jordanin yli lännestä itään. Siihen suuntaan ei kulku ole kielletty.

Pakolaisia tulee sekä Israelin valtaamalta Jordanin länsipuolella sijaitsevalta, ennen Jordaniaan kuuluvalta alueelta että erityisesti Israelin hallussa nyt olevasta Gazasta. Syyt voivat olla erilaiset. Osa heistä on menettänyt yhteyden perheen huoltajaan, eikä tule toimeen. Nimenomaan Gazan alueella oli huomattava tulolähde ulkomailla työssä olevilta perheenjäseniltä saatu vakituinen avustus. Kun yhteydet arabimaihin katkesivat, katkesi myös yhteys huoltajaan.

Synkkä tulevaisuus

Jordanian tulevaisuus on synkkä, vielä synkempi on sen alueella olevien pakolaisten. Amerikkalaiset viikonlopputeltat ovat erinomaisia omaan tarkoitukseensa käytettäväksi, mutta ne ei ole tarkoitettu kestämään asuntona jatkuvasti. Kesän helteellä asumus on riittävä, telttaa voidaan mukavasti tuulettaa, siellä tulee toimeen. Kun sateet alkavat, muuttuu maasto liejuiseksi. Lähistön vuorilta puhaltavat kylmät viimat ja talvi on maaston korkeuden takia, jopa laaksossakin viileä.

UNRWAn on pyrittävä vastaamaan pakolaisten hyvinvoinnista nykyisissäkin oloissa. Ruoan jakelu jatkuu entiseen tapaan, terveyttä pyritään hoitamaan ja joukkorokotukset ovat estäneet kulkutautien syntymisen puutteellisissa ja ahtaissa oloissakin eletäessä. Pahin pulma on asuminen ja kaikkien välttämättömien yleisten tilojen saanti, niihin luettuna terveyden- ja sairaanhoitoon sekä koulutukseen tarvittavat tilat.

Asuntojen ja yleistilojen aikaansaaminen on mahdollista aluksi parakkeja rakentamalla, mutta on mahdotonta sanoa, miten pitkäaikaista asumista tarvitaan. Kaikkihan riippuu ensisijaisesti poliittisista ratkaisuista. Pääsevätkö pakolaiset palaamaan Jordanin länsipuolella olevalle alueelle, vai jäävätkö he nykyisille olinpaikoilleen tai löytyykö joku muu ratkaisu? Rakennusmateriaalin valinta, rakentamistapa, kaikki riippuu muiden ratkaisuista kuin niiden, joiden on pystyttävä jotakin tarjoamaan pakolaisten tarpeiksi ja niiden — pakolaisten itsensä — joiden on niissä asuttava.

Tilanteessa on kuitenkin joitakin valoisiakin puolia. Ammattikoulut pääsevät jatkamaan riippumatta siitä, missä ne sijaitsevat, Libanonissa, Syyriassa, Gazassa, Jordaniassa ja riippumatta siitä, ovatko ne Jordanian omassa hallinnassa olevalla tai vallatulla alueella. Kaikki ne lähes 4.000 nuorta, jotka voivat saada mahdollisuuden valmistua ammattiin, saada työtä ja jättää pakolaisen aseman, ovat edelleen niitä, joilla on toivoa. Heidän lukumääräänsä voidaan jopa lisätä, kun Jordanian alueella Ammanissa voidaan avata uusi opettajainvalmistuslaitos 120 tyttöä varten.

Toinen rohkaiseva seikka on se, että koulutus jatkuu myös kansakouluissa ja — niiden osalta, joille siihen on annettu mahdollisuus — myös oppikouluissa.

Leireillä nähtyä

Ammanin kiinteä pakolaisleiri, joka oli olemassa ennen kesäkuuta, on saanut lisäväkeä. Se on entistä ahtaampi, siellä alvan kuhisee ihmisiä. Jonot poliklinikalla ovat pitkät, äitejä lapsineen, sairaita ja vanhuksia on kaikkialla sen ympäristössä. Normaalin leiriasujamiston tarpeisiin varatut tilat ovat aivan riittämättömiä ja lääkintähenkilökunta työskentelee ylipaineen alaisena. Maadin uudessa telttaleirissä on ainoa "poliklinikka" ja terveydenhoitokeskus, muita kookkaampi teltta, joka palvelee 7.500 hengen telttayhteiskuntaa.

Karamahin leirillä on alueen päällikkönä entinen Jerikon leirialueen päällikkö. Hän ja hänen perheensä, joilla oli asunto Jerusalemissa, joutuivat muuttamaan Jordanian kaksipäiväisen sodan aikana Ammaniin mukanaan ainoastaan Jerusalemin kodin avain, vaimo ja lapset yöpukimissa, tultuaan ensin Jerusalemista pakoon Jerikon leirille asti. Kesäkuusta alkaen on leirialueen päällikkö työskennellyt 18 tuntia vuorokaudessa ilman lepopäivää tai sunnuntaita, lomasta puhumattakaan. Uusia pakolaisia tulee jatkuvasti, uusia telttoja on pystytettävä. Shunehin leiri kuuluu myös hänen alueeseensa, samoin Ghor Nimrin läpikulkuleiri, josta palaavat pakolaiset lähtivät matkalleen, mutta johon jatkuvasti sijoitetaan niitä uusia pakolaisia, jotka tulevat Allenbyn sillan yli.

Allenbyn silta on romahtanut, sen tilalle on rakennettu puusilta. Jordanin toisella puolen olevassa rakennuksessa liehuu Israelin lippu. Sillan keskivaiheilla istuu vartiossa sotilas. Toisella puolen on se Jerikon leiri, josta kymmenet tuhannet ovat paenneet ja joka nyt ammottaa lähes tyhjillään. Takana näkyy Kiusauksen vuori ja edessä virtaa hiljalleen Jordan tyynenä, kuin ei mitään olisi tapahtunut. Vain muutaman kilometrin päässä on se paikka, jossa Jeesus aikanaan kastettiin.

Jordanian uusi pakolainen on köyhäkin köyhempi. Hänen tulevaisuutensa on se teltta, jossa hän asuu. Muuta hän ei tällä hetkellä varmuudella tiedä.

Kuka tietää? Tuskin kukaan. YK:n yleiskokous on koolla ja ongelmaa käsitellään edelleen. Milloin ja minkälaisen ratkaisun se tulee aiheuttamaan pakolaisen elämälle, on mahdotonta kenenkään sanoa.

Uskonpuhdistuksen merkkivuodeksi

romaani suuren uskonpuhdistajan elämästä

JAKOB KNUDSEN

VUORIMIEHEN POIKA

Vaikuttava kuvaus voimakkaan persoonallisuuden taisteluista ja kilvoitteluista.

12:—/15:—

WSOY

Erikoiskuukausimaksu ja ennakkotilaajien lahjaetu vain lokakuun loppuun saakka — kiirehtikää tilaamaan

Koko 9-osainen sarja nahkaselk. 693:—, ja tähän hintaan sisältyy 43 markan arvoinen Mini-Globus pallokartta tai Joka kodin kartasto.

15 mk kuukaudessa

Ennennäkemätön myyntimenestys suurteoksella 1967: 2. painos — 30. tuhat ensimmäisestä ja toisesta osasta. Tulossa 40 000 kappaleen painos kolmannesta osasta.

WSOY

KAUNIS MAAILMA

Hans van Sanden valtansa huipulla — suositun romaanisarjan kolmas osa

Ursula Pohjolan-Pirhonen

KAUPPAMIES TURUN HOVISSA

Turun linna elää loistokauttaan, siellä hallitsee Juhana III:n poika Julius. Nuoren ruhtinaan oikea käsi on Helsingin mahtavin kauppias Hans van Sanden, joka on kurkottanut liian korkealle, kosinut kuninkaan tytärtä. Rangaistuksena siitä välkkyy tämän kuva alati hänen mielessään.

11:20/14:—

WSOY